

PANORAMA # 6

የት-ዘ-በት አድማን

እርስ ከምት ንግር ተከተት

በሁን የቅርብ ዘመን የፖ.ለ.ቁ.ኩ. ሂደት፡ የመንግሥት ሥልጣን በመብት
ስዕች አካባቢ በተደራሱም የሚሰማ ፖልት አሉ፡፡ ይህም ለፖ.ለ.ቁ.ኩ.ው.
መሰናት የሚጠቀምበትና ለተደጋጋሚ ቅጽታ ይረዳናል በለው ካልብ
የመኑበት የዕድሜ ቅጥል ከንቱ ወ-እስታዊ ነው፡፡ ይህ ከንቱ ወ-እስ-፡
“እኔ ካለለን ሆነዎች ተበታተናለች፡ ተፈርሳለች በመሆኑም የእኔ መቆየት
ከሁን ገልወና ዝር መታየት አለበት” የሚለት “ተጨረኑና እናታላለችሁ”
ገይናት ግብአነት ነው፡፡ የዘህ ዓይነት ጥርጋጋሚ መንሰሪ፡ የወ-ተደጋጋሚ
እንደሚንገዴው፡ ጽናውች በአካባቢ ማረጋገጫ የወ-ተደጋጋሚ ድንቅርና መሆኑ
ደግሞ እንደና ሁ-ለት አይደለም፡ ድንቅርና ሲ-ባል፡ ጽናውች አካባቢን በተከከል
ከለማውቃቸው የመከበው መሄድምኑት ማረጋገጫ እናቅርና በለው የሚደመድ-ሙ-
የፖ.ለ.ቁ.ኩ. መበብቶች አሉ፡፡ የመንግሥት ሥልጣን ይገኙ ሆነ እመራለሁ የሚል
ማናናው የፖ.ለ.ቁ.ኩ. ስው፡፡ ከሁ-ለ በፈት መካና ማድረግ የሚገባው፡ እመራዋለሁ
የሚለውን አካባቢ ማንኑት በተከከል ማውቀን ነበር፡፡

አካባቢን በተከከል ማውቀ ሲ-ባል፡ የሁን ተረኞና ሆነታ፡ የየትቻን መበይና
በኋጋይ ተገናኗት፡ ተፈጻሚ ቅጽር፡ እንዲሁም መቅለለውን
መሰተዋብር ማለት ነው፡፡ እንደ አለመታደል ሆኖ ጥን ይህ በተፈራራ-ቁ
የእ-ተ-የ-ኩ-ያ ጽናውች በከ-ለ በመራ-ሽ የሚታውቀ አለበበም፡፡ እሁ-ንም
እይደለም፡፡

የእምባንና መረዥች መካናው ሆነ ዓለማ፡ ማናቸው-ንም ተይል በመጠቀም፡
አካባቢን ሌጋጌ መማካት ነው፡፡ ይህንን በዶ፡ በሥልጣን ለመቆየት ወሰትና
ይሆናልና በለውም የሞኑበታል፡፡ ከይማመራቸው፡ አካባቢን በመተዳደሩና
በመፍረት ማረጋገጫ በመፍረትና በመተዳደሩ ለለማናና፡ ደድማዝኑውን ሁ-ለ-
የሚያሳይ-ቁ የገለና ሁ-ለ-ቁ ማረጋገጫ ነው፡፡ አካባቢን ከመፍረታቸው የተለለ
መለተው-ቁ ይኖራለ፡፡ በፍርሃት ማረጋገጫ ተገኘ፡ ደግሞ የሚመለው፡
ፈ-ረ-ዥ-ንና መይውን ሲ-የለውማና-ቁ ብቁ ነው፡፡ ፍራ-ቁ-ን በተለቁ፡ ፍራ-ቁ-ን
በደንቅርና ሀኅና ሆነ ሆነ ለመማካት መቀከር፡ አካባቢን ከማጥሩ-ቁ፡ ሆነ
ከማው-ድም የሚገታው ተምር ሌ-ና-ር እይቻልም፡፡ ከተንት ከዚቱ ይህንን ሁ-ቁ
የለተረዳ የሁን መረና-ና ማረጋገጫ ለመወጣቱ በፈት ተጨማሪ፡
በቀር የሻለው ነበር፡፡ አካባቢን ከጥሩ-ቁ፡ ሆነ ከወ-ድ-ሙ-ት ለ-ራ-ብ-ን-ም
ከመርጋም የድናልና! ምንም እንዳን የሁን መረዥች የመንግሥት ሥልጣን
በመጨበጥ-ው ብቁ በግንባር ቅድም ለከፋይ ሆነ ለደን ተጠያቁውች ዓቸው-

ለብል በታችልም፡ ከሁሉ በላይ የህንኑ ዕድል ወሰኝ አካባቢ መሆኑ ግን መታወቂ አለበት፡፡ መረዥች ተሳፁ መፈፀም ማቅረብ ተለዋጭ ስሆኑ ህንጻና አካባቢ ግን ቁጥሩ አለተና መሠረት ዓቶዎ፡፡ ወሃ- ወሃዎ ህጻና አለቱ ቁጥር የሚጠበቅና ይትብቃል፡፡

በቅርቡ የተከሰተውን የህንጻናንን የጋራቸው ሂደትና ቤትነት ስንታወጣ፡ ተዋዋው ያሬስ አቶ ከበደ ማኩሳል አገማና የወሃ መሳት በተሰኘው ባጥማቸው ያስፈልጊትን ቁጥር ነገር ያስታውስናል፡፡ ወሃ ወና የሚያችሉው አገማና ወንዘትን ለመሻገር ልላት የተጠቀሙት ሰላት፡፡ ያው መሃዎን በመጠቀም ማስረጃውን እየመታ የወሃዎን መሳት በግጥም ማባበል ነበር፡፡ በባድ ማዳ ቁጥር በታችውን ለአምር የተመለከቱ እንደ አገዥንት፡ ይህንን አገማና “ምናው ወንድሙ ስው በሌሎች በባድ ማዳ በታችሁን ለማን ነው የምታወቃው? ” በለው በጠራቀት፡ “እየ ሂታዊ ወንዘት ሰላምናብኝ እናም ወሃ ወና ለለማልቻል፡ ወሃዎ ከሁሉት ተከፍሎ በየምናውን በየ በግጥም እያወደበት ነው” በለው በመልስላቸው፡ አገዥንቱም በበከላቸው፡

“ ያልስማው ሲመመ የሰማው ሲረዳ
ማን ያዳምጣቸል፡ ወሃዎ መሳት ሲያብድ
ይልቀስ ከእኔ ወርድ ድልድርን ተጠቀሙን አበረን እንዲል”

አለት ይባላል፡፡

እንደ አለቱ ተባበ የሆነው የእትቶች አካባቢ፡ በየኔዚው እንደ ዕንገኛ ያሬሽ፡ እንደ ወሃ ፍሰሽ እየከናፈ በመምጣትና በመሂድ ህገር እያጠኑ አካባቢ እየበደለ፡ እንደ ወሃ መሳትም ሁብት እያጠበበበ የሚያልፏው የእምባንናቻቻ ሥርዓት መቻ መቆም እንዲስበት፡ እንዲትሰ መወገድ እንደማናርበት አካባቢ የሚውስኑ የራሳ ቁርጥ ወሳኔ እንዲማሸምን መረዳት የለበትም፡፡ ተወደደም ተጠላ አካባቢ መነሳቱ የታረክ ማነው፡፡ መልጋግጥም ይህ ወቅት ስቀ እይሩቸም፡፡

ይህ ከቅርቡ ገዢ ወዳህ፡ “ውያኙ ከሌሎ ህንጻና ተጨማሪለች” እየተባለ በተደርጋው የሚውራው የወያኙ የጥረጋጋና ቁጥራ፡ ለረከዥዋም በሆነ ምናልበት ለጠቀም የሚያችሉው ሁሉት ክፍሎችን በታናው፡፡ እንደኛው ያው እሬስ ወና ወያኙ ለመግበት የሚያቀበበትን ተንበርከከወችን ነው፡፡ በሁሉትና ያሬሽ የተጠቀሰት ክፍሎች፡ ወና ወያኙ ለመሂድ፡ እንደማጠየቁያ የሚጠቀሙት ወቅታዊ የእበላ ባየች ፍለጥ፡ ህንጻናን ለተጨማሪ እንደ አመሰ ለለቀረት፡ ከወያኙ ወርድ ሆኖ የሚያስፈልጊት አለበት ይሳይ፡፡ ከሁሉም በላይ የሚያስገኘው ግን የወያኙ ተረጋጋና ለሌላ መሆናቸው በታናውን የእትቶችን አካባቢ ለማታላል ከሚያከናወው ከወያኙ ወርድ እና አገል ተባበ ሆኖ ሆኖ ሆኖ ሆኖ እና የእትቶችን አካባቢ የሚሰበ ተለዋ ለመናቀ መሞከሪቸው ነው፡፡

የእንደ ህገር መወረቻ፣ የዘመኑ ህገር እና መሆኑን አለመረዳት ወይም
ተረድቶም ካሁን፣ ይህንን አዎች በአዝብ በት ፈቃድና ትብብር፣ ይህንታና
ወሰኑ ያላጥና “ ህገር የማዳን” ሰምኩ ለመውሰድ ማድናን ትርፍ ትዝብ
ይሆናል፡ ምክንያቱም፡ ህገርን ያስቀረበ፡ አዝብን በትስና በቃንቃ የከናፈለ፡
ሕይማኖችን ከታይማኖች ያጋጌ፡ የህገርን ለዓለዎንት ያስደረሰ፡ አዝብን
የጠራጠራና ያስደረሰ፡ ያስፈልጊለ መሬት እያወቂ እልፎ እስከና እና
የቦመተረ ማን ሆኖ ነው፡ ከዚያ ወርሱ ህገር እናደን በሉ መነሻት?

ከነደ የተዘረዘሩት ሁቀቻ፡ በወያኑና ለለመቻ ለሥራጣን በሚያቆምበት
ግለሰቦች መካከል ያልወን ክስተት ለመግለጽ በሉን እንዲ፡ እኔ ህገር እና
ገዢ እይደለቻም ለማለት እይደለም፡፡ በፊርማም ህገራችን ከማናናው ገዢ
በበለጠና በከና ሁኔታ እኔ የመተኞቷ እና እየፈጻጠ዗ በመምጣት ሁይ ነው፡፡
በሽያጭና በወያኑ መካከል የመሬት መሰናድ እያንገባበት ይገኘል፡፡ በህገር
የሚሁራች ክፍል ያለው ሁኔታ እየገኘው፡፡ የእትቶች የኩቅና ያከበበ
ባለጠዋች የህገርናን መብታትን ሂደት ከማማይና ወደ ጉዳ እንደማይረለ
የቀርብ ገዢ ተዘጋጀነትን ነው፡፡ ይህንን ሁሉ ሁኔታ ተገኘበበ ህገርን ለማናን
አዝብን የሚያስተባበር ማධිከላዊ መንግሥት እኩ ለማለት እንቻልም፡፡ የደርግ
መወዳቹ የመጠረሻው አከበበ ሁኔታ ለፈጻጠ዗ እየቻልም ለባል እየቻልም፡፡
የ ደርግ የተሰኔ ተረ አዝብ በድን፡ በመጠረሻው ሲባት እንኩ ቤሮን ዕውቀት
ገዢ በወቅቱ አዝብን አስተባበር ህገርናን ከእስተንጠየቹ ማድኑን ትቶ
የመረጠው እስከ መጠረሻው ደቁቁ ደረሰ አዝብን እየጠራጠራና በሉም፡
ህገርናን ለበግኩ ሲበ እጠልጠ መሽን እበር፡፡ ይህን ሁኔታ ሲያስታውስበው
የእትቶች አዝብ የዳግር እስት ሆኖበታል፡፡ ይህንን ሁኔታ እንዲይደግም
ደግም የማናናውም ህገር ወካድ ቅሳት እየደለም፡፡

የም ሆኖ ጉን፡ ህገርን እናደን በሚል ስበብ በቃ ጉን የህገርናን መተኞች
ከሚያየበበው ወርሱ እኩ ተባባሪ መሆን ጉን የታረኩ መቻቻና ህገራዊ ወንጀል
ይሆናል፡ ተደያ ይህንን እንቀቀልሽ ለመፍቻት ምን መደረግ ይኖርበታል?

በዘመኑ ተግናዋ ከመሂድ ተቀጥበን በአስተኞች ህገርን ማድኑን ክስፈልጊ፡
መለውን የእትቶች አዝብ ያከተት ሁኔታና መደረሰኩ መፍጻጠ዗ እንጠበበ
ነው፡፡ ይህ በየፈናው የሚራከተው የተቋዋሚ ታይል ያለውን የየግል ችግር
ልጊዜውም ቤሮን ወደ ጉን ትቶ፡ ሂደውል ሂደድር ህገርን ከተኞች ለማናን
በሚለው እስተኞች ተረ ተጠሪ መሰባሰበ እስበት፡፡ ከማናናውም ችግር
የሚሰጠው የህገር መኖር ሲለሆነ፡ የእትቶች አዝብበኩ የተቋዋሚው ክፍል
ተባበር በመነሳት በፊራራዊ ግዶችውን የመወጣት ታላፈነት ከታረኩ ቀዥተና
ወቀኩ ያደናዋል፡፡ ህገር ከጠናቻ ለአውሮም ሁሉ ከንቱ እንዲሆነ የሚይረዳ እና
ይኖረል በሉን እናስብያም፡ ከነዚያ በስተቀር!

በማናናውውም ወቻቻና ሁኔታው ቤሮን ህገርን ከማናና የበለጠ ምንም ነገር
እንደለለ ሁሉም የሚረዳው ቤሮንም፡ ወያኑ የጠናቻ ህገር ከዚያ ወርሱ

እንደት ማዳን እንደሚችል ደንቀቃልኝ የሆነባቸው የህንጻቁ በዚቷቸው ቁጥር
በቀሳለለ የሚገመት አይደለም:: በታረሰ፡ የእተተካኝያ ስነበ፡ ሆነሩን ክፌቶ
ጥናቸው ወረሱ፡ ከዚው ቅዱት፡ ከተፈተሪ አድር ቅዱትና ከመስሰለት ሁሉ
በመተባበር ያደፍት ለመሆኑ የሚያከራከር አይደለም:: ሆነሩን ከተቀተት ለማዳን
በሚያደርግው ፖድት ወሰተ፡ ከጅለ ከህንጻ መረዋቸ ወር፡ ካልሆነ ገን
በየከባበር የራስና የእርብዕቶች መረዋቸ እየሰየመ ነበር እስከሁኔን ሆነሩን
ከተቀተት አድር ያቀየት፡፡ የሚገኘ ወንደ ቤሮን የእተተካኝያ ስነበ፡ ከከሁኩያንና
ከህንጻ ሂጻቸ ወር ተባበር አያዥቁም፡፡ ሂደም ቤሮን ከእንዳንድ ነበላ ማይ
ገለሰቦችና ዓይነቶች በተቁም ከታወረ ከፍለው በስተቀር፡ ከዚያ መረዋቸ
ወር እየተባበር አይደለም:: በእንዲ ገን፡ ሂደ መሳወ የእተተካኝያ ስነበ
ተቁወቁወቃን በልዩ ሌዩ መንገድ እየገለበ፡ እየታገለና መሥዋዕትም እየከፈለ
ይገኙል፡፡ እስከ ለእንዳ ቅን ፎምበር እንኩ ቤሮን የእተተካኝያ ስነበ
የደመኩራሳለ ዕድል ያጣኝና የወያኑ ዕጋዊ ፈንታ የሚደረግኝ ይታይ!

የወያኑ እምበንና ሥርዓት እንደ ስሙስ ቁርቶችል የሚል ቅጂት ለጥር
በይቻልም፡ የህንጻቸን፡ የፖለቲካ፡ የሚገበረው ካርድ የእከኩሚ
ሁኔታዕችን ስናጠን፡ በለም በየበታው ያለውን ስነበዋ ቅዱውም እንቅስቃሴ
ስንጠዎም፡ የህንጻው ተጠል ሆኖም እየተኋጠለ እንደሚሸመድ የታረሰ ህቁ
ነው፡፡ በመከሻውና በመድረሻው ወያኑ ሲጠወቻበት የኋጋዎ የዘር የፖለቲካ
ቀማር መጠወች ከርክታው በየኢትዮ እየወያበበት በመሆኑ ለይ ነው፡፡ የበለይ
ጠቀወችም ቤሮን፡ “እይተነው ገዢ ወደ እድለበት” በሚለው ሲልታቸው፡
ነገር ዓለሙ ሁሉ በመገኘቱን ሲያየ እንደ ካጋበት ፎብ ጥለውት እንደሚሸዲ
ካለፈው ታረሰቸው መረዳት ይቻላል፡፡ የዓለም አቀፍን ግንኝነት ባንጋይና
የደተለመግባውን ዓቢነት በሚገባ መረዳት ከተቻለ፡ ለጥር የሚቻለው ቅጂ
ጥቁም እንድ፡ ቅጂ ወዘዴም ይህን ወይም ቅጂ በሌት የሚበል ልለጥ
እለመናናን ነው፡፡ በመሆኑም፡ ወልደገባውያን፡ እስራሱ ሆኖ ከገኘት፡ የዘር
አገልግሎችውን፡ ሲያገለገለቸው የኋጋዎበትን የወር ደመወዝ እንኩ ለይከፍለት
በሚያደርግም ፍጥነት አገልጠው፡ በሌላ እድል አገልጋይ እንደሚተከተ
የተረጋገጠ ነው፡፡ ለዘርም ነው መስል፡

የገራቸን ስው “ ቁርጥውም ያልቀና፡ እነቸው ያልቀና፡
ጣለያን ይረዳና፡
የስተካከበና ይ’ኩ ቅን ያልቀና፡፡”
ነገራሽ ነበረ በእጥር ተንጋጌዎ
ፈረንድ ቁበት እንድ ባል እይሁንም በየ፡፡ ” ያለው፡፡

በታረሰ አጠማቸው ሁሉ የእተተካኝያ ስነበ የእያለ ባንዳዎችና ሆነር ሂጻቸ
ከሁደት እየታዘዘበ የጥረ በመሆኑ፡ በወያኑ ተረጋግጧትና ወደፊትም
ለመከፈለ የወር ተራቸውን የሚጠበቀትንም እንዲሁ እየታዘዘበው ይገኙል፡፡
በመሆኑም፡ “ በእሁኑ ወቅት፡ ወያኑ ከመልጠን ከዚያደረሰ፡ ሆነሩ ለተበታትን
ተቻለለችና ከዚያደረሰ ወር አባሪ ተባበር መሆን አለበን” በሚል አስተኛ
ተልካም ማጠየቁያ የዘርቸን ሥርዓት ዕድሜ ለመቀበል የሚደረገውን

ጥናሸም ሁሉም በያለበት ለያዥማዕው ይገባል:: ሆነር የሚደንው በመሳወ
የእተምኑያ አካላት ጽቃትና ትጋትና ግብረትና ታይል እንደ፡ ከመጀመሪያው ነት
አንስቶ እተምኑያን ሰያጠና ካነበር ከይሰ ከረዳ የወያኑ በድን ዝር በመተባበር
አይደለም :: የሰው ለእና ስብዳሪውም ሆነ ህይወቱ እንዲ አሳቀና ጥሩ ቅዱቅስ
የትም መውዳቂ የለበትም የሚባል አባባል መኖሩን በንረዳም:: በእንዲሁ ግን
“የለ እርስ ምንም ነገር ለሳሽ አይቻልም” ማለት አይቻልም:: ለለምንም፡ ወያኑ
ከለለ ነገር ተከተተ የሚባል ሂልታና ቅልድ የእተምኑያ አካላት ከመጠና
የሚችጥረው ጽዜይ አይደለም::

“ ይግኙኝ በመፈለም ሆነር የድናለ፡
የእተምኑያ መተናኝ በፊርማ ይውድማለ” !!!!!!!!

የእተምኑያ አካላት ተብበር ሆነናን ከተፋት እንዲያደን ሆነፈዋ ጥራሞችን
አፍስተሳሌቷን::

ታህሳሥ 19 2000 ዓም